INPERIO KAROLINGIOAREN SORRERA (1)

Aukeratu erantzun zuzena.

1.- Zer titulu eman zion Aita Santuak Karlomagnori koroatu zuenean? Zein urtetan gertatu zen hori?

A. Frankoen erregea. 732. Urtean
B. Ekialdeko enperadorea. 751. Urtean.
C. Mendebaldeko enperadorea. 800. Urtean

2.- Nork izandatu zuen bere burua errege, azken monarka frankoa tronutik kendu ondoren?

A. Karlos Martelek.
B. Pepin Laburrak.
C. Karlomagnok.

3.- Nor izan zen Karlos Martel?

A. Errege franko bat.
B. Jauregiko maiordomo bat.
C. Markes bat.

4.- Zer izan zuten Inperio Karolingioaren mugako lurraldeek?

A. Markak.
B. Konderriak.
C. Dukerriak.

5.- Zer gudatan garaitu zituen Karlos Martelek musulmanak, 732. urtean?

A. Poitiersko guduan.
B. Navas de Tolosako guduan.
C. Avignongo guduan.

IDAZTI ZENBAKI BAKOITZAREN ONDOAN DAGOKION LETRA (letra larria)

1		2		3		4		5	

INPERIO KAROLINGIOAREN ANTOLAKETA (2)

Osatu testua propsatutako hitzak dagokien hutsunean jarrita:

bizkonderria	dukeak	baroia	*missi dominici*	balidoak
markes	marka	jauregiko maiordomo	konderritan	

Errege frankoek **(1)**…….. zeritzen goi-funtzionario batzuen eskuetan uzten zuten boterea. Inperio Karolingioa **(2)**…….. antolatu zen. Hiri baten lurraldeekin bat etorri ohi ziren, eta horietako bakoitzean konde batek agintzen zuen. Mugako lurraldeek **(3)**…….. izena jasotzen zuten, eta **(4)**…….. baten agindupean jarduten zen armada bat izan ohi zuten.

Enperadoreak bazituen **(5)**…….. izeneko ikuskatzaile moduko batzuk ere, kondeak, markesak eta apezpikurik boteretsuenak zelatatzeaz arduratzen zirenak.

INPERIO KAROLINGIOAREN ZATIKETA (3)

Aukeratu zuzena:

Luis Germaniarra	Luis Errukitsua	Karlos Burusoila
Lotariok	Karlos Burusoila	Luis Germaniarra
800. urtean	823. urtean	843. urtean
Verdungo Ituna	Versaillesko Ituna	Tordesillasko Ituna
Frantziako Erresuma	Germaniako Erresuma	Lonbardiako Erresuma

Karolingioek ohitura frankoari eutsi zioten: monarka bat hiltzen zenean, haren seme-alaben artean banatzen zen erresuma. Karlomagno hiltzean, haren seme bakar bat zegoen bizirik, **(1)**…….. .

Hori hil zenean, Inperioa bere hiru ondorengoen artean banandu zuten: **(2)**…….. enperadore-titulua jaso zuen, eta Inperioko hiru lurraldeetatik, bi anaien lurraldeen artean zegoena; Karlos Burusoilak mendebaldeko lurraldea jaso zun; eta Luis Germaniarrak ekialdekoa. Hasieran, anaiek elkarren aurka egin zuten, **(3)**…….. **(4)**…….. sinatu zuten. Itun hartan, Inperioaren banaketa aitortzen zuten.

Lotario hil ondoren, haren lurraldea beste bitan zatitu zen: Erromatar Inperio Santua eta **(5)**…….. .

ERREGE-ERREGINEN GORTEA (4)

Osatu testua:

lagunartea	kontzilioa	muga	biltzarra	kuria	hiriburu	gortea

Errege-erreginen lagun eta senideez osatuta zegoen **(1)**…….. , eta haiekin batera bidaiatzen zuen erresumako lurraldeetan zehar, gazteluz gaztelu. Izan ere, erresumak ez zuen **(2)**…….. finkorik, eta modu haretan kontrolatzen zituzten monarkek beren lurrak.

Errege-erreginei gobernatze-lanetan laguntzeko, persona talde bat zuten haien inguruan: errege-kontseilua edo **(3)**…….. . Hasieran kontseilu

hura lagunez eta senideez osatzen bazen ere, denborarekin beste pertsona batzuk gehitu zitzaizkion, hala nola legelariak, nobleziako kideak edota gerrariak.

NOBLEZIA

mertzenario	zerbitzarien	leinuak	monasterioetan	oste	zaldun
merkataritza	ezkontzea	amaren	politika	borrokarako	desobeditu
senarraren	gudu	gerra	ezkutari	hitzartzen	aitak
basailu					

Nobleen jarduera nagusia **(1)**..... Zen, eta umetatik prestatzen ziren horretarako. Lehenik, noble garrantzitsu baten morroi eta **(2)**..... Gisa jarduten zuten, **(3)**..... Teknikak ikasteko. Adinez nagusi izatera iristen zirenean, **(4)**..... izendatzen zituzten. Errege-erreginek laguntza militarra eskatzen bazuten, zaldunak haien armadarekin batera joaten ziren eta **(5)**..... bat osatzen zuten. Etengabe entrenatzen ziren, edozein unetan gerrarako prest egoteko.

Nobleziako damen eginkizuna **(6)**..... eta seme-alabak izatea zen, **(7)**..... iraun zezan. Emakumeek ez zuten erabakitzen, ordea, norekin ezkondu nahi zuten, **(8)**..... baizik, alaba txikia zenean **(9)**..... baitzen. Ezkondu ondoren, **(10)**..... mende gelditzen ziren eta ezin zioten **(11)**..... . Emakume nobleak seme-alabak hezteaz eta etxeko lanaz antolatzeaz arduratzen ziren, **(12)**..... laguntzarekin.

Emakume ezkongabeak **(13)**..... sartzen ziren eta moja bilakatzen ziren. Horrela, kultura maila oso altua lortzen zuten, oro har.

LANDA-EREMUA ETA HERRIXKAK (5)

Osatu testua:

autosufizienteak	lugorri	zerealak	baratzeak	soilak	zurez
hiru	herrixka	golde belarriduna	lastoz	abereentzat	sailak
basoa					

Landa-eremuetan familia osoak egiten zuen lan, ordu luzez eta lanabes **(1)**…….. baliatuz. Lurrari atseden hartzen uzteko, lursailak bitan zatitzen ziren; urtero lursailaren alde bat soilik lantzen zen, eta bestea **(2)**…….. uzten zen, lurrak emankortasuna berreskura zezan.

Batez ere **(3)**…….. lantzen zituzten, baita lekaleak eta barazkiak ere.

XI. mendetik aurrera, nekazaritzako ekoizpenak gora egin zuen, zenbait aurrerapen eta asmakizuni esker, hala nola **(4)**…….. , lurra sakonago goldatzen zuena, eta **(5)**…….. urteko labore-txandaketa.

Nekazariak **(6)**…….. txikietan bizi ziren. Haien inguruan egoten ziren **(7)**…….. , eraztun zentrokideen itxuran antolatuta. Lehen eraztunean **(8)**…….. jarri ohi zituzten; pixka bat harago, mahastiak eta zereal-sailak; eta, azkenik, **(9)**…….. zegoen. Nekazariek behar zuten guztia sortzen zuten, hau da, **(10)**…….. ziren.

Etxebizitzak adobez eta **(11)**…….. eraikitzen zituzten. Teilatua kanaberaz eta **(12)**…….. estaltzen zuten. Barrualdean, bi gune bereizten zituzten: bata familiarentzat eta bestea **(13)**…….. .

KRISTANDADEA (6)

Aukeratu erantzun zuzena.

1.- Nork eta zertarako antolatu zituzten gurutzadak?

A. Eurpoako errege-erreginek antolatu zituzten, Aita Santuaren Estatuetako mugak gehiago hedatzea eragozteko.
B. Aita Santuak eta errege-erreginek antolatu zituzten, musulmanei Lur Santua konkistatzeko.
C. Karolingioek, Britainia konkistatzeko.

2.- Zer ordenak izan zuen garrantzi berezia gurutzadetan?

A. San benediktoren ordenak.
B. Calatravako ordenak.
C. Tenplarioen ordenak.

3.- Zer Aita Santuk antolatu zituen lehen gurutzada? Zer urteren artean garatu zen?

A. Eztebe IX.ak. 1005. urtean hasi eta 1010.ean bukatu zen.
B. Urbano II.ak. 1095. urtean hasi eta 1099.ean bukatu zen.
C. Klemente II.ak. 1055. urtean hasi eta 1059.ean bukatu zen.

4.- Zein ziren erromesgune nagusiak?

A. Markak.
B. Konderriak.
C. Dukerriak.

5.- Erdi Aroan, zergatik zeritzon kristandade Europaren zati oso handi bati?

A. Europako lurralde gehienak Aita Santuaren Estatuen parte zirelako.
B. Eurpoako lurralde gehienetako biztanleak kristauak zirelako.
C. Erdi Aroan aita santua zelako Europako lurralde gehienen jabea.

IDAZTI ZENBAKI BAKOITZAREN ONDOAN DAGOKION LETRA (letra larria)

1		2		3		4		5	

ERDI AROKO GIZARTEA EUSKAL LURRALDEETAN (7)

Aukeratu zuzena:

asko	gutxi	ugari
nekazaritzako	meteorologiako	ekonomiaren
gazteluaren	jauregiaren	ahaidetasunaren
kleroari	nobleei	erregeei
bideak eraikitzeagatik	haien lurrak ustiatzeagatik	hiriak eraikitzeagatik
leialtasuna	adiskidetasuna	haien zerbitzura egotea
une hartako giro nahasiagatik	elikagaien eskasiagatik	oso zerga altuengatik
gripeak	baztangak	izurri beltzak

Bizkaian, Gipuzkoan, Nafarroako iparraldean eta Iparraldean, nahiko biztanle **(1)**…….. egon ziren Erdi Aroko lehen mendetan. Araban eta Nafarroako hegoaldean, berriz, **(2)**…….. baldintzak hobeak zirenez, biztanle gehiago zeuden.

Euskaldunak **(3)**…….. arabera egituratutako komunitateetan bizi ziren, eta zergak ordaitzen zizkioten jaunei edo **(4)**…….. , **(5)**…….. .

Kleriko eta monje batzuk ere baziren lur-jabeak.

Nobleek **(6)**…….. zin egiten zioten monarkari, eta defendituko zutela agintzen zuten.

XIII. mendearen amaieran aldera arte, biztanleria erritmo konstantean hazi zen, baina hazkunde hori eten egin zen **(7)**…….. .

1348eko **(8)**…….. ere eragin handia izan zuen goseak ahuldutako biztanleria haren gainean.